

Dr. h. c. JUDr. Maroš Žilinka, PhD.
generálny prokurátor Slovenskej republiky

V Bratislave 16. septembra 2022
1 GÚp 2/22/1000 - 15
Príloha podľa textu

Ústavný súd Slovenskej republiky
Hlavná č. 110
042 65 K o š i c e

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. e) Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 74 písm. e) a § 75 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov podávam

návrh

na začatie konania o súlade

ustanovenia § 6 ods. 12 písm. b), d), h) druhý bod a k), ustanovenia § 9 ods. 12 písm. b), d), h) druhý bod a k), ustanovenia § 9aa ods. 8 a ustanovenia § 39hh zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 507/2021 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 65 a čl. 71 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 9 ods. 1 Európskej charty miestnej samosprávy (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 336/2000 Z. z.)

a navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a § 88 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vydal tento

nález:

Ustanovenie § 6 ods. 12 písm. b), d), h) druhý bod a k), ustanovenie § 9 ods. 12 písm. b), d), h) druhý bod a k), ustanovenie § 9aa ods. 8 a ustanovenie § 39hh zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 507/2021 Z. z. nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 65 a čl. 71 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 9 ods. 1 Európskej charty miestnej samosprávy.

Odôvodnenie

I.

Relevantná právna úprava v Ústave Slovenskej republiky a Európskej charte miestnej samosprávy

1. Podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.
2. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.
3. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy prvej a druhej vety každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.
4. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.
5. Podľa čl. 64 ústavy základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok.
6. Podľa čl. 64a ústavy obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Podrobnosti ustanoví zákon.
7. Podľa čl. 65 ods. 1 ústavy obec a vyšší územný celok sú právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami.
8. Podľa čl. 65 ods. 2 obec a vyšší územný celok financujú svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce a ktoré dane a poplatky sú príjmom vyššieho územného celku. Štátnych dotácií sa možno domáhať len v medziach zákona.
9. Podľa čl. 67 ods. 1 ústavy územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendom, referendom na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku. Spôsob vykonania miestneho referenda a referenda na území vyššieho územného celku ustanoví zákon.
10. Podľa čl. 67 ods. 2 ústavy povinnosti a obmedzenia pri výkone územnej samosprávy možno obci a vyššiemu územnému celku ukladať zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy podľa čl. 7 ods. 5.
11. Podľa čl. 67 ods. 3 ústavy štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom ustanoveným zákonom.
12. Podľa čl. 71 ods. 1 ústavy na obec a vyšší územný celok možno zákonom preniesť výkon určených úloh miestnej štátnej správy. Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhrádza štát.

13. Podľa čl. 71 ods. 2 ústavy pri výkone štátnej správy môže obec a vyšší územný celok vydávať v rámci svojej územnej pôsobnosti na základe splnomocnenia v zákone a v jeho medziach všeobecne záväzné nariadenia. Výkon štátnej správy prenesený na obec alebo na vyšší územný celok zákonom riadi a kontroluje vláda. Podrobnosti ustanoví zákon.
14. Podľa čl. 9 ods. 1 Európskej charty miestnej samosprávy miestne orgány majú v rámci hospodárskej politiky štátu právo na primerané vlastné finančné zdroje, s ktorými môžu voľne disponovať v rámci svojich právomocí.
15. Zákonodarca sa týmito článkami Ústavy Slovenskej republiky a Európskej charty miestnej samosprávy dôsledne neriadil pri schvaľovaní napadnutej právnej úpravy, t. j. ustanovenia § 6 ods. 12 písm. b), d), h) druhý bod a k), ustanovenia § 9 ods. 12 písm. b), d), h) druhý bod a k), ustanovenia § 9aa ods. 8 a ustanovenia § 39hh zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 596/2003 Z. z.“) v znení zákona č. 507/2021 Z. z.
16. Zákon č. 507/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 507/2021 Z. z.“) nadobudol účinnosť 1. januára 2022.

II.

Znenie napadnutej právnej úpravy

17. Podľa § 6 ods. 12 písm. b) zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. obec poskytuje na základe zmluvy podľa § 9aa z finančných prostriedkov poukázaných podľa osobitného predpisu^{30a)} zriaďovateľovi cirkevnej základnej umeleckej školy, zriaďovateľovi cirkevnej jazykovej školy, zriaďovateľovi cirkevnej materskej školy,^{30b)} zriaďovateľovi cirkevného školského zariadenia, zriaďovateľovi súkromnej základnej umeleckej školy, zriaďovateľovi súkromnej jazykovej školy, zriaďovateľovi súkromnej materskej školy^{30b)} a zriaďovateľovi súkromného školského zariadenia, ktoré sú zriadené na území obce, finančné prostriedky na mzdy a prevádzku na dieťa, žiaka alebo na poslucháča do dovŕšenia
 1. 25 rokov veku na mzdy a prevádzku základných umeleckých škôl a jazykových škôl pri základných školách a
 2. 15 rokov veku na mzdy a prevádzku materských škôl, ktorých zriaďovateľom môže byť aj obec alebo regionálny úrad, takých školských zariadení, ktorých zriaďovateľom môže byť aj obec, školských internátov alebo takých školských zariadení, ktorých zriaďovateľom môže byť aj regionálny úrad.

V poznámke pod čiarou k odkazu 30a je citovaný zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V poznámke pod čiarou k odkazu 30b je citovaný § 27 ods. 2 písm. a), § 95 ods. 1 písm. a) a § 104 ods. 1 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

18. Podľa § 6 ods. 12 písm. d) zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. obec uzatvorí zmluvu podľa § 9aa so zriaďovateľom podľa písmena b) najneskôr do 31. decembra kalendárneho roka predchádzajúceho roku, v ktorom sa majú finančné prostriedky poskytovať.
19. Podľa § 6 ods. 12 písm. h) druhého bodu zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. obec poskytuje finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom podľa písmena b) rozpočtované na príslušný kalendárny rok mesačne v lehote dohodnutej podľa § 9aa ods. 2 písm. e).
20. Podľa § 6 ods. 12 písm. k) zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. obec poskytne finančné prostriedky na žiaka cirkevnej základnej umeleckej školy, žiaka súkromnej základnej umeleckej školy, poslucháča cirkevnej jazykovej školy, poslucháča súkromnej jazykovej školy, dieťa cirkevnej materskej školy,^{30b)} dieťa súkromnej materskej školy,^{30b)} dieťa cirkevného školského zariadenia a dieťa súkromného školského zariadenia z finančných prostriedkov poukázaných podľa osobitného predpisu^{30a)} v plnej výške sumy určenej na mzdy a prevádzku na žiaka základnej umeleckej školy, poslucháča jazykovej školy, dieťa materskej školy^{30b)} a dieťa školského zariadenia vypočítanej podľa osobitného predpisu.^{30ea)}

V poznámke pod čiarou k odkazu 30a je citovaný zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V poznámke pod čiarou k odkazu 30b je citovaný § 27 ods. 2 písm. a), § 95 ods. 1 písm. a) a § 104 ods. 1 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V poznámke pod čiarou k odkazu 30ea je citovaný § 2 ods. 1 písm. c) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

21. Podľa § 9 ods. 12 písm. b) zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. samosprávny kraj poskytuje na základe zmluvy podľa § 9aa z finančných prostriedkov poukázaných podľa osobitného predpisu^{30a)} zriaďovateľovi cirkevnej jazykovej školy, zriaďovateľovi cirkevného školského zariadenia, zriaďovateľovi súkromnej jazykovej školy a zriaďovateľovi súkromného školského zariadenia, ktoré sú zriadené na území samosprávneho kraja, finančné prostriedky na mzdy a prevádzku na dieťa, žiaka alebo na poslucháča
1. do dovŕšenia 25 rokov veku na mzdy a prevádzku takých škôl a školských zariadení, ktorých zriaďovateľom môže byť aj samosprávny kraj; to neplatí, ak ide o školu alebo o školské zariadenie, ktorým možno poskytovať finančné prostriedky aj podľa § 6 ods. 12 písm. b),
 2. od dovŕšenia 15 rokov veku na mzdy a prevádzku školského internátu a takého školského zariadenia, ktorého zriaďovateľom môže byť aj regionálny úrad.

V poznámke pod čiarou k odkazu 30a je citovaný zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

22. Podľa § 9 ods. 12 písm. d) zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. samosprávny kraj uzatvorí zmluvu podľa § 9aa so zriaďovateľom podľa písmena b) najneskôr do 31. decembra kalendárneho roka predchádzajúceho roku, v ktorom sa majú finančné prostriedky poskytovať.
23. Podľa § 9 ods. 12 písm. h) druhého bodu zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. samosprávny kraj poskytuje finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom podľa písmena b) rozpočtované na príslušný kalendárny rok mesačne v lehote dohodnutej podľa § 9aa ods. 2 písm. e).
24. Podľa § 9 ods. 12 písm. k) zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. samosprávny kraj poskytne na poslucháča cirkevnej jazykovej školy, poslucháča súkromnej jazykovej školy, dieťa cirkevného školského zariadenia a dieťa súkromného školského zariadenia finančné prostriedky v plnej výške sumy určenej na mzdy a prevádzku na poslucháča jazykovej školy a dieťa školského zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja.
25. Podľa § 9aa ods. 8 zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. ak obec so zriaďovateľom podľa § 6 ods. 12 písm. b) alebo samosprávny kraj so zriaďovateľom podľa § 9 ods. 12 písm. b) neuzatvorí zmluvu o financovaní najneskôr do 31. decembra kalendárneho roka predchádzajúceho roku, v ktorom sa majú finančné prostriedky poskytovať, z dôvodov na strane poskytovateľa finančných prostriedkov, poskytovateľ finančných prostriedkov je povinný poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku príslušnému zriaďovateľovi v sume podľa § 6 ods. 12 písm. b) alebo podľa § 9 ods. 12 písm. b) do 20. kalendárneho dňa príslušného mesiaca.
26. Podľa § 39hh ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. obec poskytne v roku 2022 zriaďovateľovi cirkevnej základnej umeleckej školy, zriaďovateľovi cirkevnej jazykovej školy, zriaďovateľovi cirkevného školského zariadenia, zriaďovateľovi súkromnej základnej umeleckej školy, zriaďovateľovi súkromnej jazykovej školy a zriaďovateľovi súkromného školského zariadenia finančné prostriedky na mzdy a prevádzku len na dieťa, žiaka alebo na poslucháča do dovŕšenia 15 rokov veku.
27. Podľa § 39hh ods. 2 zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. samosprávny kraj poskytne v roku 2022 zriaďovateľovi cirkevnej základnej umeleckej školy, zriaďovateľovi cirkevnej jazykovej školy, zriaďovateľovi cirkevného školského zariadenia, zriaďovateľovi súkromnej základnej umeleckej školy, zriaďovateľovi súkromnej jazykovej školy a zriaďovateľovi súkromného školského zariadenia finančné prostriedky na mzdy a prevádzku len na dieťa, žiaka alebo na poslucháča nad 15 rokov veku.
28. Podľa § 39hh ods. 3 zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. obec uzatvorí zmluvu o financovaní s príslušným zriaďovateľom na rok 2022 do 31. januára 2022 na základe údajov o počte detí, žiakov a poslucháčov podľa stavu k 15. septembru 2021; ak zmluva o financovaní na rok 2022 nebude uzatvorená v tejto lehote, obec je povinná poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku príslušnému zriaďovateľovi v plnej výške sumy určenej na mzdy a prevádzku na žiaka základnej umeleckej školy, poslucháča jazykovej školy, dieťa materskej školy^{30b)} a dieťa školského

zariadenia vypočítanej podľa osobitného predpisu,^{30ca)} do 20. kalendárneho dňa príslušného mesiaca.

V poznámke pod čiarou k odkazu 30b je citovaný § 27 ods. 2 písm. a), § 95 ods. 1 písm. a) a § 104 ods. 1 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V poznámke pod čiarou k odkazu 30ea je citovaný § 2 ods. 1 písm. c) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

29. Podľa § 39hh ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. samosprávny kraj uzatvorí zmluvu o financovaní s príslušným zriaďovateľom na rok 2022 do 31. januára 2022 na základe údajov o počte detí, žiakov a poslucháčov podľa stavu k 15. septembru 2021; ak zmluva o financovaní na rok 2022 nebude uzatvorená v tejto lehote, samosprávny kraj je povinný poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku príslušnému zriaďovateľovi v plnej výške sumy určenej na mzdy a prevádzku na žiaka základnej umeleckej školy, poslucháča jazykovej školy a dieťa školského zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja do 20. kalendárneho dňa príslušného mesiaca.

III.

Povinnosti územnej samosprávy na základe napadnutej právnej úpravy

30. Na základe napadnutej právnej úpravy ustanovenej zákonom č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z.
- obce sú povinné poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevnej základnej umeleckej školy, cirkevnej jazykovej školy, cirkevnej materskej školy, cirkevného školského zariadenia, súkromnej základnej umeleckej školy, súkromnej jazykovej školy, súkromnej materskej školy a súkromného školského zariadenia, ktoré sú zriadené na území obce,
 - samosprávne kraje sú povinné poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevnej jazykovej školy, cirkevného školského zariadenia, súkromnej jazykovej školy a súkromného školského zariadenia, ktoré sú zriadené na území samosprávneho kraja
- (ďalej len „cirkevné a súkromné umelecké alebo jazykové školy, materské školy a školské zariadenia“).

IV.

Stanovisko Združenia miest a obcí Slovenska k napadnutej právnej úprave

31. Podnet na podanie návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o súlade napadnutej právnej úpravy s Ústavou Slovenskej republiky podal predseda Združenia miest a obcí Slovenska.
32. Združenie miest a obcí Slovenska poukazuje na skutočnosť, že Národná rada Slovenskej republiky schválila 25. novembra 2021 poslanecký návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa

zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve (bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 507/2021 Z. z.), bez vyhodnotenia pripomienok a bez toho, aby bol kvantifikovaný jeho dosah na rozpočet verejnej správy. Na tento nedostatok poukázalo aj Ministerstvo financií Slovenskej republiky.

33. Združenie miest a obcí Slovenska považuje novelu zákona č. 596/2003 Z. z. zákonom č. 507/2021 Z. z. za ďalšie prehlbovanie nerešpektovania autonómie samosprávy v oblasti školstva a nerešpektovanie pravidiel finančnej decentralizácie. Obce a samosprávne kraje majú povinnosť poskytovať svoje finančné prostriedky zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení na mzdy a prevádzku, a to napriek tomu, že nemôžu zasahovať do ich činnosti, kontrolovať kvalitu a opodstatnenosť ich činnosti, rozhodovať o prioritách v ich smerovaní ani usmerňovať ich personálnu politiku. Majú iba právo formálnej kontroly využívania poukázaných finančných prostriedkov. Pritom majú veľký investičný dlh. Mnohé budovy materských škôl a základných škôl, ktorých sú zriaďovateľom, sú zastarané a potrebujú opravu. Vyslovuje obavy, že niektoré obce a mestá budú musieť zrušiť základné umelecké školy a školské zariadenia, ktoré sú v ich zriaďovateľskej pôsobnosti, pretože si nebudú môcť dovoliť financovať ich ďalšie fungovanie. A tieto obavy sa týkajú aj verejných zariadení, dokonca s viac ako storočnou tradíciou, a to len preto, že zákonodarca ich núti financovať zo svojich vlastných príjmov zriaďovateľov cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení.
34. Združenie miest a obcí Slovenska uviedlo aj konkrétne údaje týkajúce sa povinnosti obcí a samosprávnych krajov ustanovených napadnutou právnou úpravou, a to že:
- podľa štatistických údajov zverejnených v júnovej daňovej prognóze mestá a obce poskytnú cirkevným a súkromným školským zariadeniam z výnosu dane z príjmu fyzických osôb v roku 2022 sumu cca 126,4 milióna eur,
 - mestá a obce poskytnú vlastným školám a školským zariadeniam v rámci originálnych kompetencií finančné prostriedky v roku 2022 v objeme cca 88,4 milióna eur,
 - štát na financovanie cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení neposkytol mestám a obciam žiadne finančné prostriedky,
 - nedisponuje údajmi o tom, akým objemom finančných prostriedkov sa na prevádzke cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení podieľajú ich zriaďovatelia,
 - jedným zo zdrojov financovania cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení sú aj príspevky od rodičov,
 - školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí podľa údajov k 15. septembru 2021 navštevuje 785 120 detí a žiakov, v zriaďovateľskej pôsobnosti súkromných osôb 100 832 detí a žiakov a v zriaďovateľskej pôsobnosti cirkví 52 293 detí a žiakov,
 - obce a mestá tým, že musia zo svojho rozpočtu financovať cirkevné a súkromné umelecké alebo jazykové školy, materské školy a školské zariadenia, ide to na úkor plnenia základných úloh samosprávy, investičného rozvoja a skvalitňovania života občanov miest a obcí.

V.

Zásadné pripomienky Ministerstva financií Slovenskej republiky uplatnené v legislatívnom procese k napadnutej právnej úprave

35. Ministerstvo financií Slovenskej republiky v pripomienkovom konaní výslovne uviedlo, okrem iného, že:
1. „Podiel územnej samosprávy na dani z príjmov fyzických osôb nemá charakter prostriedkov zo štátneho rozpočtu, neposkytuje sa zo štátneho rozpočtu a Ministerstvo financií Slovenskej republiky nevykonáva žiaden rozpis týchto prostriedkov pre jednotlivé obce a vyššie územné celky ani pred začiatkom rozpočtového roka, ani v jeho priebehu. Ministerstvo financií Slovenskej republiky v decembri zverejňuje výpočet predpokladaného príjmu z dane z príjmov fyzických osôb pre obce a vyššie územné celky na nasledujúci rok podľa aktuálnej prognózy daňových príjmov obsiahnutých v rozpočte verejnej správy s cieľom poskytnúť túto informáciu samosprávam na prípravu ich vlastných rozpočtov. V priebehu rozpočtového roka daňové úrady posielajú obciam a vyšším územným celkom finančné prostriedky z tejto dane na základe skutočného výnosu v príslušných mesiacoch rozpočtového roka.“
 2. „Podiel na dani z príjmov fyzických osôb je vlastným príjmom obcí a vyšších územných celkov, o ktorom podľa zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov obce a vyššie územné celky rozhodujú samostatne. Jednotlivé kritériá vo vzorci pre výpočet podielu jednotlivých obcí a vyšších územných celkov na dani z príjmov fyzických osôb určenom nariadením vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve slúžia pre výpočet finančných prostriedkov na originálne kompetencie pre obce a vyššie územné celky, pričom nápočty podľa jednotlivých kritérií nemajú účelový charakter.“
 3. „Cieľom poslaneckého návrhu zákona je zmena financovania súkromných škôl a školských zariadení a cirkevných škôl a školských zariadení tak, aby sa odstránilo nerovné postavenie zriaďovateľov týchto škôl v porovnaní so zriaďovateľmi škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a samosprávnych krajov, ak ide o prerozdeľovanie podielových daní. V doložke vybraných vplyvov je označený negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, pričom nie je uvedená kvantifikácia vplyvu, a ani návrh na úhradu zvýšených výdavkov. V nadväznosti na uvedené žiadame, aby predkladateľ materiálu do pripomienkového konania uviedol vo svojom stanovisku v predkladacej správe kvantifikáciu vplyvov na výdavky rozpočtu verejnej správy, osobitne na obce a vyššie územné celky, a to nielen na bežný rok, ale aj na tri nasledujúce rozpočtové roky. Spolu s tým musia byť uvedené aj návrhy na úhradu zvýšených výdavkov.“
 4. Ani tieto zásadné pripomienky Ministerstva financií Slovenskej republiky k poslaneckému návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, navrhovatelia neakceptovali.
 5. Ústava Slovenskej republiky v čl. 87 ods. 1 priznáva právo zákonodarnej iniciatívy aj poslancom Národnej rady Slovenskej republiky. To však neznamená, že poslanci Národnej rady Slovenskej republiky môžu pri ústavnom prerokovaní návrhu zákona postupovať svojvoľne a bez akéhokoľvek rozumného dôvodu úplne ignorovať odborné

stanoviská Ministerstva financií Slovenskej republiky a Združenia miest a obcí Slovenska vo veciach nakladania s finančnými prostriedkami, ktoré sú ich vlastným príjmom.

36. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení (tlač 720) bol zaradený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na medzirezortné pripomienkové konanie v čase od 11. novembra 2021 do 25. novembra 2021 (LP/2021/649). Tento návrh zákona bol však schválený Národnou radou Slovenskej republiky uznesením 1180 z 25. novembra 2021 po prerokovaní v druhom a treťom čítaní, t. j. v posledný deň lehoty určenej na medzirezortné pripomienkové konanie.

VI.

Sústava škôl a školských zariadení

37. Sústavu škôl a školských zariadení ustanovuje zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 1 písm. d), § 27 až 53 a § 112 až 143].
38. Sústavu škôl tvoria školy zaradené do siete škôl a školských zariadení podľa osobitného predpisu, ktoré zabezpečujú výchovu a vzdelávanie podľa tohto zákona prostredníctvom vzdelávacích programov odborov vzdelávania poskytujúcich na seba nadväzujúce stupne vzdelania (§ 27 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.). Týmto osobitným predpisom je zákon č. 596/2003 Z. z., ktorý definuje sieť škôl a školských zariadení ako zoznam škôl a školských zariadení, ktoré majú oprávnenie uskutočňovať výchovu a vzdelávanie (§ 15 ods. 1), a upravuje zaraďovanie škôl a školských zariadení do siete škôl a školských zariadení, ich vyradovanie z tejto siete a zmeny v sieti škôl a školských zariadení (§ 15 až 18).
39. Sústavu škôl tvoria tieto druhy škôl (§ 27 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z.):
- a) **materská škola,**
 - b) základná škola,
 - c) gymnázium,
 - d) stredná odborná škola,
 - e) stredná športová škola,
 - f) škola umeleckého priemyslu,
 - g) konzervatórium,
 - h) školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
 - i) **základná umelecká škola,**
 - j) **jazyková škola.**
40. Sústavu školských zariadení tvoria tieto **školské zariadenia** (§ 112 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.):
- a) školské výchovno-vzdelávacie zariadenia,
 - b) špeciálne výchovné zariadenia,
 - c) zariadenia poradenstva a prevencie,

d) školské účelové zariadenia.

Školskými výchovno-vzdelávacími zariadeniami sú školský klub detí, centrum voľného času a školský internát [§ 113 písm. a) až c) zákona č. 245/2008 Z. z.].

Špeciálnymi výchovnými zariadeniami sú diagnostické centrum, reedukačné centrum a liečebno-výchovné sanatórium [§ 120 písm. a) ž c) zákona č. 245/2008 Z. z.].

Zariadeniami poradenstva a prevencie sú centrum poradenstva a prevencie a špecializované centrum poradenstva a prevencie [§ 130 ods. 4 písm. a) a b) zákona č. 245/2008 Z. z.].

Školské účelové zariadenia sú škola v prírode, zariadenia školského stravovania a stredisko služieb škole [§ 137 písm. a) až c) zákona č. 245/2008 Z. z.].

VII.

Zriadovanie škôl a školských zariadení

41. Školu a školské zariadenie možno zriadiť až po jeho zaradení do siete (§ 19 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z.).
42. Podľa § 19 ods. 2 zákona č. 596/2003 Z. z. školu alebo školské zariadenie môže zriadiť
 - a) obec,
 - b) samosprávny kraj,
 - c) regionálny úrad,
 - d) **štátom uznaná cirkev alebo náboženská spoločnosť,**
 - e) **iná právnická osoba alebo fyzická osoba,**
 - f) vysoká škola, ak ide o zriadenie materskej školy,
 - g) ústredný orgán štátnej správy, ak ide o zriadenie materskej školy.
43. Škola alebo školské zariadenie zriadené zriaďovateľom podľa § 19 ods. 2 písm. d) je **cirkevná škola** alebo **cirkevné školské zariadenie** a škola alebo školské zariadenie zriadené zriaďovateľom podľa odseku 2 písm. e) je **súkromná škola** alebo **súkromné školské zariadenie**.
44. Podľa § 16 ods. 1 prvej vety zákona č. 596/2003 Z. z. žiadosť o zaradenie školy alebo školského zariadenia do siete predkladá zriaďovateľ ministerstvu do 31. marca kalendárneho roka, ktorý predchádza roku, v ktorom má byť škola alebo školské zariadenie zriadené.
45. Podľa § 16 ods. 1 druhej vety zákona č. 596/2003 Z. z. žiadosť obsahuje
 - podľa písmena l) súhlas obce pre zriaďovateľov podľa § 19 ods. 2 písm. d) a e), ak ide o materské školy, jazykové školy, základné umelecké školy a školské zariadenia pre deti, žiakov a poslucháčov do 15 rokov veku a základné školy, základné školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na území obce,
 - podľa písmena m) súhlas samosprávneho kraja pre zriaďovateľov podľa § 19 ods. 2 písm. d) a e), ak ide o jazykové školy, základné umelecké školy a školské zariadenia okrem škôl v prírode pre deti, žiakov a poslucháčov nad 15 rokov veku a stredné školy,

školy v prírode, stredné školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, odborné učilištia a praktické školy na území samosprávneho kraja.

VIII.

Financovanie cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení ustanovené v zákone č. 596/2003 Z. z.

46. Financovanie cirkevnej základnej umeleckej školy, cirkevnej jazykovej školy, cirkevnej materskej školy, cirkevného školského zariadenia, súkromnej základnej umeleckej školy, súkromnej jazykovej školy, súkromnej materskej školy a súkromného školského zariadenia ustanovené v zákone č. 596/2003 Z. z. bolo viackrát novelizované, a to:

1. **čl. II zákona č. 689/2006 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov:

- zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2007,
- zmenilo sa financovanie cirkevných a súkromných škôl a školských zariadení (dovtedy boli financované z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva Slovenskej republiky),
- zákon uložil povinnosť obciam poskytnúť na roky 2007 až 2009 zriaďovateľom cirkevných a súkromných škôl a školských zariadení finančné prostriedky najmenej vo výške 90 % objemu finančných prostriedkov vypočítaných podľa § 2 ods. 1 písm. c) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve,
- zákon uložil povinnosť samosprávnemu kraju poskytnúť na roky 2007 až 2009 finančné prostriedky najmenej vo výške 90% objemu finančných prostriedkov pripadajúcich na žiaka základnej umeleckej školy a školského zariadenia zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja alebo najmenej vo výške 90% finančných prostriedkov vypočítaných podľa § 2 ods. 1 písm. c) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve, ak nemá zriadenú základnú umeleckú školu alebo nezriaďuje školské zariadenie vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti,

2. **čl. II zákona č. 245/2008 Z. z.** o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

- zákon nadobudol účinnosť 1. septembra 2008,
- zákon uložil povinnosť obciam poskytnúť na základe žiadosti zriaďovateľa z finančných prostriedkov poukázaných podľa zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve dotácie na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevných a súkromných škôl a školských zariadení,
- zákon uložil povinnosť samosprávnym krajom poskytnúť na základe žiadosti zriaďovateľa z finančných prostriedkov poukázaných podľa zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve dotácie na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevných a súkromných škôl a školských zariadení,

3. **čl. II zákona č. 179/2009 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov:
- zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2010,
 - nová právna úprava je schváleným pozmeňujúcim návrhom poslancov s odôvodnením, že ide o podrobnejšie pravidlá financovania základných umeleckých škôl, jazykových škôl a materských škôl a školských zariadení,
4. **čl. II zákona č. 38/2011 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov:
- zákon nadobudol účinnosť 1. marca 2011,
 - zákon ukladá povinnosť obciam a samosprávnym krajom v rokoch 2011 až 2013 poskytnúť cirkevným a súkromným školám a školským zariadeniam dotáciu najmenej vo výške 88 % zo sumy určenej na mzdy a prevádzku,
5. **čl. II zákona č. 325/2012 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov:
- zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2013,
 - zákon ukladá obciam a samosprávnym krajom povinnosť oznámiť zriaďovateľom cirkevných a súkromných škôl a školských zariadení výšku finančných prostriedkov, ktoré im poskytnú podľa pravidiel ustanovených zákonom, najneskôr do 30. apríla,
6. **čl. III zákona č. 209/2019 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony:
- zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2021,
 - zákon ukladá povinnosť obciam poskytovať finančné prostriedky aj na stravovanie detí materských škôl, ak sa stravujú v zariadeniach školského stravovania v zriaďovateľskej pôsobnosti cirkvi alebo náboženskej spoločnosti alebo súkromnej osoby,
7. **napadnutá právna úprava, t. j. čl. I zákona č. 507/2021 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov:
- zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2022,
 - zákon ukladá povinnosť obciam a samosprávnym krajom poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevných a súkromných škôl a školských zariadení (ide o zvýšenie z dovtedajších 88 % na 100 %).
47. Znenie právnej úpravy uvedenej v bode 45 spolu s dôvodovou správou je uvedené v prílohe k tomuto návrhu.

48. Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení sa na financovanie cirkevných a súkromných materských škôl, základných umeleckých škôl a jazykových škôl nevzťahuje.

Nepriamo to vyplýva z dikcie § 1 ods. 3 tohto zákona, ktorá znie „Zo štátneho rozpočtu sa zabezpečuje financovanie škôl¹⁾ zriadených štátom uznanými cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami (ďalej len "cirkevná škola") a financovanie škôl¹⁾ zriadených inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami (ďalej len "súkromná škola") rovnako ako pri verejných školách (§ 4 až § 4e), ak tento zákon neustanovuje inak. Na účely tohto zákona sa zriaďovateľ materskej školy, ktorým je vysoká škola alebo ústredný orgán štátnej správy, nepovažuje za inú právnickú osobu.“

V poznámke pod čiarou k odkazu 1 je citovaný § 27 ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon), ktorý znie takto: „Vzdelávanie v školách podľa odseku 2 písm. b) až h) sa považuje za sústavnú prípravu na povolanie okrem škôl podľa § 95 ods. 1 písm. a) a § 104 ods. 1 písm. a).“

V § 27 ods. 2 písm. b) až h) sa materská škola, základná umelecká škola a jazyková škola nenachádzajú. Materská škola, základná umelecká škola a jazyková škola patria do sústavy škôl, ale sú uvedené v písmenách a), i) a j).

Ide o neprehľadnú právnu úpravu. Pôsobnosť zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení možno vo vzťahu k cirkevným a súkromným umeleckým školám a jazykovým školám vyvodiť v podstate len prostredníctvom poznámky pod čiarou. Pritom, poznámka pod čiarou ani len nemá normatívny charakter.

Túto zmätočnú právnu úpravu ešte znásobuje právna úprava uvedená v § 9n zákona č. 597/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. – ide o prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2022. Táto právna úprava znie: „Na účely rozdeľovania a poukazovania výnosu dane z príjmov obciam na rok 2022 sa použijú údaje o počte detí, žiakov a poslucháčov cirkevných základných umeleckých škôl, cirkevných jazykových škôl, cirkevných materských škôl a cirkevných školských zariadení, súkromných základných umeleckých škôl, súkromných jazykových škôl, súkromných materských škôl a súkromných školských zariadení podľa stavu k 15. septembru 2021.“

Ak sa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení nevzťahuje na cirkevné a súkromné materské školy, základné umelecké školy a jazykové školy, neexistuje rozumný dôvod na zaradenie právnej úpravy ustanovenej v § 9n do zákona č. 597/2003. Takáto právna úprava je nielen neprehľadná, ale aj nepredvídateľná.

49. Právna úprava financovania cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení ustanovená v zákone č. 596/2003 Z. z. bola od roku 2007 už sedemkrát novelizovaná. Postupnými novelizáciami zákona č. 596/2003 Z. z. zákonodarca ukladá obciam a samosprávnym krajom povinnosť v čoraz väčšom rozsahu poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení. Do roku 2007 bola ich činnosť v plnom rozsahu financovaná z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva Slovenskej republiky.

50. Povinnosť obcí a samosprávnych krajov s účinnosťou od 1. januára 2007 poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení nebola podmienená udelením nového súhlasu obce alebo samosprávneho kraja podľa § 16 ods. 1 písm. l) a m) zákona č. 596/2003 Z. z. zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení, ktoré už boli zaradené do siete. A to napriek tomu, že súhlas so zriadením takýchto škôl a školských zariadení na území obce alebo samosprávneho kraja udelili obce a samosprávne kraje za iných podmienok - keď udeľovali súhlas, nemali žiadne finančné povinnosti voči ich zriaďovateľom. Z tohto uhla pohľadu považujem napadnutú právnu úpravu za právnu úpravu, ktorá je v právnom štáte neprípustná, je nepredvídateľná a porušuje princíp právnej istoty, a tým aj čl. 1 ods. 1 prvú vetu ústavy.

IX.

Pôsobnosť obcí pri výkone samosprávy na úseku škôl a školských zariadení

51. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 596/2003 Z. z. obec pri výkone samosprávy²³⁾ zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje podľa siete
- a) základné umelecké školy,
 - b) materské školy,
 - c) školské kluby detí, ktoré sú súčasťou základnej školy,
 - d) centrá voľného času,
 - e) zariadenia školského stravovania pre žiakov základných škôl a pre deti materských škôl,
 - f) jazykové školy pri základných školách,
 - g) strediská služieb škole,
 - h) školské internáty.

V poznámke pod čiarou k odkazu 23 je uvedený § 4 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 369/1990 Zb.“).

52. Podľa § 6 ods. 13 obec vykonáva správu škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a na uskutočňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu zabezpečuje
- a) priestory a materiálno-technické zabezpečenie,
 - b) didaktickú techniku používanú vo výchovno-vzdelávacom procese,
 - c) finančné prostriedky na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania podľa osobitných predpisov a finančné prostriedky na prevádzku a údržbu, ktoré prerozdeľuje a kontroluje ich využívanie,
 - d) investičné prostriedky zo štátneho rozpočtu a z vlastných zdrojov.
53. Ďalšie úlohy patriace do pôsobnosti obce pri výkone samosprávy na úseku škôl a školských zariadení vyplývajú z ustanovenia § 6 a súvisiacej právnej úpravy ustanovenej zákonom č. 596/2003 Z. z., nie sú však v zákone jednoznačne vymedzené ako výkon samosprávy.

X.

Pôsobnosť obcí pri prenesenom výkone štátnej správy na úseku škôl a školských zariadení

54. Obec vykonáva štátnu správu v školstve na úseku škôl a školských zariadení ako zákonom prenesený výkon určených úloh miestnej štátnej správy (čl. 71 ods. 1 ústavy, § 5 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb.).
55. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. obec pri prenesenom výkone štátnej správy²²⁾ zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje základné školy podľa siete (§15).

V poznámke pod čiarou 1 k odkazu 22 je citovaný zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov.

56. Podľa § 2 písm. g) zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2002 prešli na obce do pôsobnosti na úseku školstva tieto úlohy:
1. **vykonávanie štátnej správy na úseku škôl a školských zariadení,**
 2. vymenúvanie a odvolávanie riaditeľov škôl a školských zariadení,
 3. zriaďovanie a zrušovanie
 - 3.1. základných škôl,
 - 3.2. základných umeleckých škôl,
 - 3.3. predškolských zariadení,
 - 3.4. školských klubov detí,
 - 3.5. školských stredísk záujmovej činnosti,
 - 3.6. centier voľného času,
 - 3.7. školských kuchýň a školských jedální zabezpečujúcich stravovanie pre žiakov základných škôl a pre deti predškolských zariadení,
 - 3.8. jazykových škôl pri základných školách,
 4. vytváranie podmienok na plnenie povinnej školskej dochádzky na základných školách,
 5. vykonávanie kontroly hospodárenia školy s finančnými a materiálnymi prostriedkami a s majetkom,
 6. zabezpečovanie podmienok na stravovanie detí a žiakov vo všetkých školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom,
 7. určovanie školského obvodu základnej školy, v ktorej budú žiaci zrušenej základnej školy plniť povinnú školskú dochádzku, ak sa základná škola vyradí zo siete škôl a školských zariadení a zruší sa,
 8. spracúvanie a poskytovanie informácií v oblasti výchovy a vzdelávania vo svojej pôsobnosti,
 9. **pridelovanie finančných prostriedkov súkromným školám, cirkevným školám, súkromným školským zariadeniam a cirkevným školským zariadeniam podľa osobitného predpisu a vykonávanie kontroly hospodárenia s týmito finančnými prostriedkami,**
 10. schvaľovanie zmlúv o nájme školských budov a miestností, príslušných priestorov školy alebo školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom.
57. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov prechod pôsobnosti z ministerstiev, z krajských úradov a z okresných úradov na obce je prenesenie

výkonu pôsobností štátnej správy na obce²⁾ a prechod pôsobností v rozsahu ustanovenom zákonom z orgánov štátnej správy do samosprávnej pôsobnosti obcí.

V poznámke pod čiarou k odkazu 2 je citovaný zákon č. 369/1990 Zb.

58. Ďalšie úlohy patriace do pôsobnosti obce pri prenesenom výkone štátnej správy na úseku škôl a školských zariadení sú ustanovené v § 6 a súvisiacej právnej úprave ustanovenej zákonom č. 596/2003 Z. z.
59. V zákone č. 596/2003 Z. z. však nie je uvedené, či pôsobnosť obce uvedená v § 6 ods. 12 písm. b) je výkonom štátnej správy alebo samosprávnou pôsobnosťou. Avšak, ak berieme do úvahy skutočnosť, že do 31. decembra 2006 obce sa vôbec nepodieľali na financovaní cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení – ich činnosť bola financovaná z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva Slovenskej republiky – právnu úpravu, ktorá ukladá povinnosť poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení a s tým súvisiacu právnu úpravu, nemožno považovať za výkon samosprávnej pôsobnosti obce. Obec nemá právo požiadať o vyradenie takejto školy alebo školského zariadenia zo siete. Takéto oprávnenie má podľa § 17 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. iba zriaďovateľ, regionálny úrad, hlavný školský inšpektor a minister zdravotníctva (regionálny úrad, hlavný školský inšpektor a minister zdravotníctva iba z dôvodov ustanovených v zákone). Obec nemá žiaden vplyv na činnosť takýchto škôl a školských zariadení, nemá žiaden vplyv na personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu, ani na obsah a rozsah vzdelávania, pretože nie je ich zriaďovateľom. Preto právnu úpravu ustanovenú v § 6 ods. 12 písm. b) a s ňou súvisiacu napadnutú právnu úpravu nemožno považovať za výkon samosprávnej pôsobnosti obce. Otázne je, či takúto pôsobnosť – poskytovanie finančných prostriedkov cirkevným a súkromným zriaďovateľom (nič iné), možno považovať za prenesený výkon štátnej správy. V samotnej podstate zrejme nejde ani o samosprávnú pôsobnosť obce ani o výkon štátnej správy, ale len o poskytovanie finančných prostriedkov cudzím zriaďovateľom so sídlom na území obce z vlastných príjmov obce.

XI.

Pôsobnosť samosprávnych krajov pri výkone samosprávy na úseku škôl a školských zariadení

60. Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 596/2003 Z. z. samosprávny kraj pri výkone samosprávy³⁶⁾ zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje podľa siete
- a) základné umelecké školy,
 - b) jazykové školy okrem jazykových škôl pri základných školách,
 - c) školské internáty,
 - d) zariadenia školského stravovania,
 - e) strediská služieb školy,
 - f) školy v prírode,
 - g) centrá voľného času s územnou pôsobnosťou samosprávneho kraja,
 - h) materské školy, ak ide o jednu právnickú osobu zriadenú ako kombinácia strednej školy a materskej školy alebo kombinácia strednej školy, materskej školy a základnej školy,

- i) základné školy, ak ide o jednu právnickú osobu zriadenú ako kombinácia strednej školy a základnej školy alebo kombinácia strednej školy, materskej školy a základnej školy.

V poznámke pod čiarou k odkazu 36 je citovaný § 4 zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch“).

- 61. Podľa § 9 ods. 13 zákona č. 596/2003 Z. z. samosprávny kraj vykonáva správu škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a na uskutočňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu zabezpečuje
 - a) priestory a materiálno-technické zabezpečenie,
 - b) didaktickú techniku používanú vo výchovno-vzdelávacom procese,
 - c) finančné prostriedky na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania podľa osobitných predpisov a finančné prostriedky na prevádzku a údržbu, ktoré prerozdeľuje³¹⁾ a kontroluje efektívnosť ich využívania,
 - d) investičné prostriedky zo štátneho rozpočtu a z vlastných zdrojov.

V poznámke pod čiarou k odkazu 31 je citovaný zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- 62. Ďalšie úlohy patriace do pôsobnosti samosprávnych krajov pri výkone samosprávy na úseku škôl a školských zariadení vyplývajú z ustanovenia § 9 a súvisiacej právnej úpravy ustanovenej zákonom č. 596/2003 Z. z., nie sú však v zákone jednoznačne vymedzené ako výkon samosprávy.

XII.

Pôsobnosť samosprávnych krajov pri prenesenom výkone štátnej správy na úseku škôl a školských zariadení

- 63. Samosprávny kraj vykonáva štátnu správu na úseku škôl a školských zariadení ako zákonom prenesený výkon určených úloh miestnej štátnej správy [čl. 71 ods. 1 ústavy, § 9 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. a § 6 ods. 1 zákona č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch].
- 64. Podľa § 9 ods. 1 samosprávny kraj pri prenesenom výkone štátnej správy²²⁾
 - a) zriaďuje všeobecne záväzným nariadením a zrušuje podľa siete stredné školy,
 - b) určuje pre každú strednú školu vo svojej územnej pôsobnosti najvyšší počet žiakov prvého ročníka v dennej forme štúdia podľa osobitého predpisu.

V poznámke pod čiarou k odkazu 22 je citovaný zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov.

- 65. Podľa § 3 písm. g) zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2002 prešli na samosprávne kraje do pôsobnosti na úseku školstva tieto úlohy:

1. zriaďovanie a zrušovanie škôl a školských zariadení (stredné školy, učilištia, strediská praktického vyučovania, záujmovo-vzdelávacie zariadenia okrem jazykových škôl pri základných školách, základné umelecké školy, domovy mládeže, zariadenia školského stravovania, zariadenia praktického vyučovania, strediská služieb škole, školy v prírode),
 2. vymenúvanie a odvolávanie riaditeľov škôl a školských zariadení,
 3. spravovanie škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a zabezpečovanie potrieb vykonávania výchovno-vzdelávacieho procesu,
 4. vykonávanie kontroly hospodárenia školy a školského zariadenia s finančnými a materiálnymi prostriedkami, ktoré im pridelil, a kontrola účelovosti hospodárenia s majetkom samosprávneho kraja v správe školy a školského zariadenia,
 5. pridelovanie finančných prostriedkov súkromným stredným školám, cirkevným stredným školám, súkromným školským zariadeniam a cirkevným školským zariadeniam a vykonávanie kontroly hospodárenia s týmito finančnými prostriedkami,
 6. zabezpečovanie stravovania a ubytovania žiakov a študentov v školách a školských zariadeniach,
 7. vykonávanie štátnej správy v druhom stupni vo veciach škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom,
 8. určovanie strednej školy alebo školského zariadenia, ktoré budú plniť ďalej úlohy zrušenej školy alebo školského zariadenia,
 9. spracúvanie a poskytovanie informácií v oblasti výchovy a vzdelávania vo svojej pôsobnosti,
 10. schvaľovanie zmlúv o nájme školských budov a miestností a príslušných priestorov školy alebo školského zariadenia, ktorých je zriaďovateľom.
66. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov prechod pôsobnosti z ministerstiev, z krajských úradov a z okresných úradov na vyššie územné celky, ktorými sú podľa osobitného zákona samosprávne kraje, je prenesenie výkonu pôsobností štátnej správy na samosprávne kraje³⁾ a prechod pôsobností v rozsahu ustanovenom zákonom z orgánov štátnej správy do samosprávnej pôsobnosti samosprávnych krajov.
- V poznámke pod čiarou k odkazu 3 je citovaný § 6 zákona č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch.
67. Podľa § 9 ods. 5 zákona č. 596/2003 Z. z. samosprávny kraj vykonáva štátnu správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol riaditeľ školy podľa odseku 1 (§ 5 ods. 4).
68. Podľa § 9 ods. 6 zákona č. 596/2003 Z. z. pôsobnosť samosprávneho kraja podľa odseku 5 je preneseným výkonom štátnej správy. Na náklady spojené s preneseným výkonom štátnej správy podľa odseku 5 poskytuje ministerstvo samosprávnemu kraju finančné prostriedky. Výška týchto prostriedkov sa odvodzuje od počtu žiakov v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja a sumy zodpovedajúcej nákladom na jedného žiaka, ktorú určí ministerstvo na kalendárny rok a zverejní ju na svojom webovom sídle.
69. Ďalšie úlohy patriace do pôsobnosti samosprávnych krajov pri prenesenom výkone štátnej správy na úseku škôl a školských zariadení sú ustanovené v § 9 a súvisiacej právnej úprave ustanovenej zákonom č. 596/2003 Z. z.

70. V zákone č. 596/2003 Z. z. však nie je uvedené, či pôsobnosť samosprávneho kraja uvedená v § 9 ods. 12 písm. b) je výkonom štátnej správy alebo samosprávnou pôsobnosťou. Avšak, ak berieme do úvahy skutočnosť, že do 31. decembra 2006 sa samosprávne kraje vôbec nepodieľali na financovaní cirkevných a súkromných jazykových škôl a školských zariadení – ich činnosť bola financovaná z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva Slovenskej republiky – právnu úpravu, ktorá ukladá samosprávnym krajom povinnosť poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku zriaďovateľom cirkevných a súkromných jazykových škôl a školských zariadení a s tým súvisiacu právnu úpravu, nemožno považovať za výkon samosprávnej pôsobnosti samosprávneho kraja. Samosprávny kraj nemá právo požiadať o vyradenie takejto školy alebo školského zariadenia zo siete. Takéto oprávnenie má podľa § 17 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. iba zriaďovateľ, regionálny úrad, hlavný školský inšpektor a minister zdravotníctva (regionálny úrad, hlavný školský inšpektor a minister zdravotníctva iba z dôvodov ustanovených v zákone). Samosprávny kraj nemá žiaden vplyv na činnosť takýchto škôl a školských zariadení, nemá žiaden vplyv na personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu, ani na obsah a rozsah vzdelávania, pretože nie je ich zriaďovateľom. Preto právnu úpravu ustanovenú v § 9 ods. 12 písm. b) a s ňou súvisiacu napadnutú právnu úpravu nemožno považovať za výkon samosprávnej pôsobnosti samosprávneho kraja. Otázne je, či takúto pôsobnosť – poskytovanie finančných prostriedkov cirkevným a súkromným zriaďovateľom (nič iné), možno považovať za výkon štátnej správy. V samotnej podstate zrejme nejde ani o samosprávnou pôsobnosť samosprávneho kraja ani o výkon prenesenej štátnej správy, ale len o poskytovanie finančných prostriedkov cudzím zriaďovateľom jazykových škôl a školských zariadení so sídlom na území samosprávneho kraja z vlastných príjmov samosprávneho kraja.

XIII.

Príjmy územnej samosprávy

71. Príjmy rozpočtu obce a rozpočtu vyššieho územného celku vymedzuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“).
72. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy príjmy rozpočtu obce sú:
- výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu,
 - nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
 - úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
 - sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
 - ďary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
 - podieľ na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,⁵⁾**
 - dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
 - ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,

- i) účelové dotácie z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

V poznámke pod čiarou k odkazu 5 je citovaný zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve“).

73. Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj
- a) prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov,
 - b) prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení,
 - c) návratné zdroje financovania,
 - d) združené prostriedky.
74. Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy **za vlastné príjmy rozpočtu obce sa považujú príjmy rozpočtu obce podľa odseku 1 písm. a) až f).** Za vlastné príjmy sa považujú aj príjmy podľa odseku 1 písm. k), ak tak ustanoví osobitný predpis. **O použití vlastných príjmov rozpočtu obce rozhoduje obec samostatne.** To neplatí pri dare, ak darca určí účel, na ktorý sa majú darované prostriedky použiť. Príjmy rozpočtu obce podľa odseku 1 písm. g) až j) môže obec použiť len v súlade s účelom, na ktorý sa prostriedky poskytnú.
75. **Právna úprava ustanovená v § 5 ods. 1 písm. f) a odseku 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samospráv teda jednoznačne ustanovuje, že podiel dane z príjmov je vlastným príjmom rozpočtu obce, o použití ktorého rozhoduje obec samostatne.**
76. **Uvedené sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na rozpočet vyššieho územného celku, čo potvrdzuje právna úprava ustanovená v § 6 ods. 1 písm. e) a odseku 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.**
77. Podľa zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve:
- výnos dane v príslušnom rozpočtovom roku je príjmom rozpočtov obcí vo výške 70,0 % (§ 2),
 - výnos dane v príslušnom rozpočtovom roku je príjmom rozpočtov vyšších územných celkov vo výške 30,0 % (§ 3).
78. Kritériá a spôsob rozdeľovania výnosu dane z príjmov fyzických osôb s výnimkou dane z príjmov, ktorá sa vyberá zrážkou, obciam a vyšším územným celkom ustanovuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy.
79. Podľa § 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy výnos dane (70,0 %) sa obciam rozdelí takto:

- a) 23% podľa počtu obyvateľov obce s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, z toho 57% prepočítaný koeficientom nadmorskej výšky obce uvedeným v prílohe č. 1,
- b) 32% podľa počtu obyvateľov obce s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka prepočítaného koeficientom v závislosti od zaradenia obce do veľkostnej kategórie; veľkostné kategórie obcí a príslušné koeficienty sú uvedené v prílohe č. 2,
- c) 40% podľa počtu žiakov (detí, poslucháčov) škôl a školských zariadení zisteného zberom údajov podľa osobitného predpisu¹⁾ a prepočítaného príslušným koeficientom uvedeným v prílohe č. 3,**
- d) 5% podľa počtu obyvateľov obce, ktorí dovŕšili vek šesťdesiatdva rokov, s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka.

V poznámke pod čiarou k odkazu 1 je citovaný § 7a a § 9d zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov.

80. Podľa § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve výnos dane (30,0 %) sa vyšším územným celkom rozdelí takto:
- a) 15% podľa počtu obyvateľov vyššieho územného celku s trvalým pobytom na jeho území k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka,
 - b) 15% podľa počtu obyvateľov vyššieho územného celku vo veku pätnásť až osemnásť rokov s trvalým pobytom na jeho území k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka,
 - c) 32% podľa počtu obyvateľov vyššieho územného celku, ktorí dovŕšili vek šesťdesiatdva rokov, s trvalým pobytom na území vyššieho územného celku k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka,
 - d) 9% podľa obrátenej hustoty obyvateľstva vyššieho územného celku s trvalým pobytom na území vyššieho územného celku k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka,
 - e) 20% podľa dĺžky ciest II. triedy a III. triedy vo vlastníctve vyššieho územného celku k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka,
 - f) 9% podľa rozlohy vyššieho územného celku.
81. Z uvedenej právnej úpravy vyplýva, že počet obyvateľov obce a vyššieho územného celku je len jedným z kritérií pre rozdelenie výnosu dane, ktorý ovplyvňuje konečnú výšku pridelených finančných prostriedkov. Príjem obce ovplyvňuje aj počet žiakov (detí, poslucháčov) škôl a školských zariadení. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze sp. zn. PL. ÚS 126/07-59 z 2. júla 2008 uviedol: „Ak sa teda výnos z tejto dane sa rozdelí obciam podľa určitých kritérií, pričom 40 % podľa počtu žiakov (detí) umeleckých škôl a školských zariadení obcí, je celkom logické a prirodzené, že pridelenie finančných prostriedkov z tohto dôvodu sa musí/má premietnuť aj do „výdavkov“ obce vyčlenených na tento účel.“ S tým možno súhlasiť. Avšak, zmenou legislatívy v roku 2007 sa do vzorca výpočtu pre prerozdelenie príjmov pre obce dostali aj deti v cirkevných a súkromných školách a školských zariadeniach, činnosť ktorých bola pôvodne financovaná z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Percentuálne vyjadrený počet – 40 % počtu žiakov (detí, poslucháčov) škôl a školských zariadení – zostal zachovaný. A tak zvýšením počtu započítavaných detí došlo k zníženiu objemu finančných prostriedkov na žiakov základných škôl, seniorov a ostatných obyvateľov obce. Zákonodarca totiž nezvýšil objem finančných prostriedkov pre

samosprávu, zmenil len spôsob výpočtu prerozdelenia týchto prostriedkov. Inými slovami, celková suma - výnos dane v príslušnom rozpočtovom roku, ktorý je príjmom rozpočtov obcí vo výške 70,0 %, sa nezmenila. Samospráva je však povinná z tejto sumy poskytovať zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení finančné prostriedky na mzdy a prevádzku.

82. Zákonodarca právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 596/2003 Z. z. v znení zákona č. 507/2021 Z. z. v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky zasiahol v prospech štátneho rozpočtu do vlastných príjmov rozpočtov obcí a samosprávnych krajov, ktoré sú povinné s účinnosťou od 1. januára 2022 poskytovať svoje finančné prostriedky zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení na mzdy a prevádzku. Ide o finančné prostriedky, ktoré majú obce a samosprávne kraje právo používať za základe vlastného uváženia v prospech svojich obyvateľov a na svoj rozvoj.
83. Samospráva má právo rozhodovať o použití svojich príjmov samostatne. Rešpektovanie územnej samosprávy je rovnako ako zachovávanie základných práv a slobôd nevyhnutným komponentom právneho štátu (PL. ÚS 5/97).
84. Princíp právneho štátu proklamovaný v čl. 1 ústavy je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike. Ak zákonodarný orgán nepostupuje v súlade s inými ustanoveniami ústavy, poruší tým aj princíp ústavnosti vyplývajúci z čl. 1 ústavy. Národná rada ako zákonodarný orgán je viazaná kritériami ústavnosti v rovnakej miere ako ostatné orgány verejnej moci v Slovenskej republike (čl. 2 ods. 2 ústavy). Pri uplatňovaní svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať zákon, pokiaľ ním neprekročí ústavou daný rámec (PL. ÚS 19/98).
85. Národná rada Slovenskej republiky je viazaná ústavou v rovnakej miere ako všetky ostatné štátne orgány Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2). Pri uplatnení svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať ľubovoľný zákon, pokiaľ takýmto zákonom neprekročí rámec daný ústavou. Ústavný súd v konaní o súlade zákona s ústavou v záujme ochrany ústavnosti nemôže prihliadať iba na formálnu stránku veci, to znamená na skutočnosť, že Národná rada Slovenskej republiky v rámci svojej kompetencie upravila zákonom určitý spoločenský vzťah. Ústavný súd v takomto konaní je povinný vziať do úvahy nielen obsah zákona, ale predovšetkým jeho súlad so všetkými tými ustanoveniami ústavy, ktoré majú súvislosť so spoločenským vzťahom tvoriacim predmet zákonnej úpravy. Tento princíp právneho štátu sa v tvorbe zákona dodrží vtedy, ak prijatý zákon je v súlade so všetkými ustanoveniami ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti so vzťahom upraveným zákonom (PL. ÚS 32/95).
86. Obce i samosprávne kraje majú vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti oprávnenie zriadiť materskú školu, základnú umeleckú školu, jazykovú školu i školské zariadenia [§ 19 ods. 1 a 2 zákona č. 596/2003 Z. z., § 27 ods. 2 písm. a), i), j) a § 121 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.]. Preto zákonom uložená povinnosť obciam a samosprávnym krajom poskytovať finančné prostriedky na mzdy a prevádzku z vlastných príjmov zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení (môžu ich navštevovať deti, žiaci a poslucháči s trvalým pobytom aj mimo územia obce a samosprávneho kraja), a to len preto, že sa nachádzajú na ich území, je ignorovaním ústavného postavenia územnej samosprávy a jej významu.

87. Obsahom právneho vzťahu medzi obcou a samosprávnym krajom a zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení je na strane obce a samosprávneho kraja len povinnosť poskytovať cudzím zriaďovateľom finančné prostriedky na mzdy a prevádzku a na strane týchto zriaďovateľov právo tieto finančné prostriedky od obce či samosprávneho kraja vyžadovať. Nič iné. Takýto právny vzťah nemožno považovať za výkon samosprávnej pôsobnosti územnej samosprávy ani za prenesený výkon štátnej správy.
88. Zákonodarca nemôže svojvoľne zasahovať do právomoci obcí a samosprávnych krajov nakladať so svojimi vlastnými finančnými prostriedkami; narúša tým podstatu územnej samosprávy. Ak podľa platnej právnej úpravy musia obce a samosprávne kraje poskytovať svoje finančné prostriedky zriaďovateľom cirkevných a súkromných umeleckých alebo jazykových škôl, materských škôl a školských zariadení, čo bráni zákonodarcovi, aby obciam uložil povinnosť financovať aj iné subjekty pôsobiace na území obce mimo jej zriaďovateľskej pôsobnosti (napríklad verejnú pracovňu alebo kaderníka)? Odpoveď na túto otázku je jednoduchá – Ústava Slovenskej republiky.
89. So zreteľom na skutočnosť, že napadnutá právna úprava zasahuje do práva samosprávy voľne disponovať s vlastnými finančnými prostriedkami, a tým ohrozuje alebo znemožňuje riadne plnenie úloh patriacich do jej pôsobnosti, ako aj so zreteľom na skutočnosť, že štát prijal záväzok ustanovený v čl. 9 ods. 1 Európskej charty miestnej samosprávy, podľa ktorého miestne orgány majú v rámci hospodárskej politiky štátu právo na primerané vlastné finančné zdroje, s ktorými môžu voľne disponovať v rámci svojich právomocí, považujem za nevyhnutné, aby Ústavný súd Slovenskej republiky preskúmal súlad napadnutej právnej úpravy s Ústavou Slovenskej republiky a Európskou chartou miestnej samosprávy.

S úctou

M. Žilinka
Dr. h. c. JUDr. Maroš Žilinka, PhD.
generálny prokurátor Slovenskej republiky

